OBSAH

ÚVOD 11

1 CO JE TO VÝZKUM 13
1.1 Úloha teorie ve výzkumu 14
1.2 Výzkum – kdo a proč 17
1.3 Příprava a organizace výzkumu 18
1.3.1 Etapy výzkumu 18
1.4 Výzkumný projekt 20

2 INFORMAČNÍ PŘÍPRAVA VÝZKUMU 24
2.1 Základní pojmy používané v oblasti informačních zdrojů 25
2.2 Vyhledávání literatury 27
2.3 Elektronické texty 29
2.4 Jak pracovat s literaturou? 31

3 KVANTITATIVNĚ NEBO KVALITATIVNĚ ORIENTOVANÝ VÝZKUM 35
3.1 Kořeny kvantitativně a kvalitativně orientovaného výzkumu 37
3.2 Protikladnost nebo komplementarita kvantitativně a kvalitativně orientovaného výzkumu? 38

A. KVANTITATIVNĚ ORIENTOVANÝ VÝZKUM 51

4 VÝZKUMNÝ PROBLÉM 53
4.1 Tři typy výzkumných problémů 56
4.2 Jazyková forma výzkumného problému 58
4.3 Definování hlavních pojmů 59

5 PROMĚNNÉ 61

6 HYPOTÉZY 63
6.1 Vznik hypotéz 63
6.2 Formulování hypotéz 65
6.3 Více hypotéz 69

7 VÝZKUMNÝ SOUBOR 73
7.1 Náhodný výběr 74
7.2 Jak dělat náhodný výběr? 75
7.3 Stratifikovaný výběr 77
7.4 Mechanický výběr 79
7.5 Záměrný výběr 79
7.6 Rozsah výběrového souboru 81

8 VSTUP DO TERÉNU 83
8.1 Předvýzkum 84

9 VÝZKUMNÉ METODY 85

10 VALIDITA A RELIABILITA VÝZKUMNÉHO NÁSTROJE 86
10.1 Validita 86
10.1.1 Obsahová validita 86
10.1.2 Konstruktová validita 87
10.1.3 Kriteriální validita 88
10.2 Interní a externí validita 89
10.3 Reliabilita 89
10.3.1 Opakování měření 89
10.3.2 Ekvivalentní formy výzkumného nástroje 90
10.3.3 Vnitřní konzistence výzkumného nástroje 90
10.3.4 Rozpůlení výzkumného nástroje 91
10.3.5 Shoda mezi posuzovateli 91

11 POZOROVÁNÍ 93
11.1 Pozorovací systémy 94
11.2 Co se pozoruje? 95
11.3 Průběh pozorování 96
11.4 Zaznamenávání trvání kategorií 96
11.5 Zaznamenávání výskytu kategorií 97
11.6 Vyhodnocování výskytu kategorií 98
11.7 Zácvik pozorovatele 101
11.8 Reliabilita kategoriálních pozorovacích systémů 103
11.9 Závěr k používání strukturovaného pozorování 103
11.10 Záznam pozorování 103

12 ŠKÁLOVÁNÍ 105
12.1 Pořadové škály 105
12.2 Intervalové škály 107
12.3 Bipolární škály 109
12.4 Problémy s kvaziintervalovými škálami 110
12.5 Likertovy škály 110

12.6 Vyhodnocování škál 113
12.7 Reliabilita škál 115
12.8 Validita škál 116

13 DOTAZNÍK 121
13.1 Základní terminologie 121
13.2 Cíl dotazníku 121
13.3 Struktura dotazníku 122
13.4 Jak tvořit otázky do dotazníku 122
13.4.1 Typy otázek 124
13.4.2 Uzavřené otázky 124
13.4.3 Otevřené otázky 126
13.4.4 Polouzavřené otázky 126
13.4.5 Škálované otázky 127
13.4.6 Variabilita typů otázek 128
13.4.7 Navigace v dotazníku 128
13.5 Validita jednotlivých typů otázek 128
13.6 Reliabilita dotazníku 129
13.7 Délka dotazníku 129
13.8 Návratnost 130
13.9 Průvodní dopis 131
13.10 Kroky při konstrukci dotazníku 132
13.11 Elektronický dotazník 133

14 INTERVIEW 136
14.1 Druhy interview 137
14.2 Prostředí pro interview 137
14.3 Nácvik dovedností pro interview 138
14.4 Průběh interview 138
14.5 Vyhodnocování odpovědí 140
14.6 Celkové hodnocení interview 140

15 OBSAHOVÁ ANALÝZA TEXTU 142
15.1 Kvantitativní obsahová analýza 142
15.2 Postup u obsahové analýzy 144
15.3 Počítačová obsahová analýza textu 146
15.4 Validita a reliabilita obsahové analýzy textu 146
15.5 Určování obtížnosti učebního textu 147

16 EXPERIMENT 149
16.1 Základní terminologie 149
16.2 Model experimentu 150
16.3 Subjekty experimentu 153
16.3.1 Rovnocenné skupiny subjektů 153
16.3.2 Náhodný výběr subjektů pro experiment 154

16.4 Experimentální plán 154
16.4.1 Experimentální plán s použitím pretestu a posttestu 155
16.4.2 Experimentální plán s použitím posttestu 155
16.4.3 Solomonův experimentální plán s použitím čtyř skupin 155
16.5 Hawthornský efekt 156
16.6 Celkové hodnocení experimentální metody 157

17 ZPRACOVÁNÍ ÚDAJŮ 159
17.1 Tabulky a grafy 161
17.1.1 Kolik tabulek a grafů? 166
17.2 Matematicko-statistické postupy 167

18 INTERPRETACE DAT 169
18.1 Když se předpoklady nebo hypotézy nepotvrdí 173
18.2 Struktura a jazykový styl publikací o kvantitativním výzkumu 176

B. KVALITATIVNĚ ORIENTOVANÝ VÝZKUM 179

19 POSTUPY PŘI KVALITATIVNÍM VÝZKUMU 181
19.1 Výběr případů (osob, lokalit) 183
19.2 Validita a reliabilita v kvalitativním výzkumu 184

20 METODY KVALITATIVNÍHO VÝZKUMU 186

21 POZOROVÁNÍ 188
21.1 Vliv pozorovatele 190
21.2 Data z pozorování 191
21.3 Přesnost zápisu 191
21.4 Poznámky a reflexe výzkumníka 192
21.5 Nahrávky 193
21.6 Nácvik 194
21.7 Participační pozorování 195
21.8 Vstup do terénu 197
21.9 Stupně participace 198
21.10 Průběh participačního pozorování 199
21.11 Utajení identity osob 199

22 INTERVIEW 201
22.1 Záznam interview 203
22.2 Narativní interview 204
22.3 Výzkum životního příběhu 204
22.3.1 Životní příběhy učitelů 207

23 ANALÝZA PRODUKTŮ ČLOVĚKA 209

24 TVORBA TEORIE 211

25 FORMA A STYL TEXTŮ Z KVALITATIVNÍHO VÝZKUMU 216

PŘÍLOHY 219
PŘÍLOHA I: Zásady zhotovování protokolu vyučovací hodiny 221
PŘÍLOHA II: Protokol z audionahrávky vyučovací hodiny 223
PŘÍLOHA III: Schéma analýzy struktury vyučovací hodiny 227
PŘÍLOHA IV: Dotazník Kvalita života žáka ve třídě 230
PŘÍLOHA V: Škála na hodnocení otevřenosti vyučování 234
PŘÍLOHA VI: Systém na pozorování humanistické výchovy 235
PŘÍLOHA VII: Flandersův systém na pozorování komunikace ve třídě 238
PŘÍLOHA VIII: Schéma na zjišťování postojů žáků k vyučovacím předmětům 243
PŘÍLOHA IX: Dotazník učitelova pojetí výuky 244
PŘÍLOHA X: Schéma interview se žákem 248
PŘÍLOHA XI: Dotazník priorit rodičů 249
PŘÍLOHA XII: Tabulka náhodných čísel 250
PŘÍLOHA XIII: Norma bibliografické citace 251

BIBLIOGRAFICKÉ ODKAZY 253
Literatura o výzkumu 253
Literatura o matematické statistice 260